

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Департамент культури ВО КМР (КМДА)
Музей історії Десятинної церкви

ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНА
СИМБОЛІКА
УКРАЇНИ**

Київ 2025

Головними атрибутами сучасної держави є державні символи, створені нею в процесі державотворення і закріплені на законодавчо-правовому рівні.

Україна як суверенна й незалежна держава має власні національні державні символи, які є незаперечним доказом існування незалежної держави, концентровано виражають її велич, соціальну суть та суверенітет і спрямовані на зміцнення її авторитету.

Відповідно до статті 20 Конституції України (1996 р.) державними символами України є Державний Герб України, Державний Прапор України та Державний Гімн України.

Герб (від німецького Erbe – спадщина) – художньо-графічний символ роду, окремої особи, міста, держави.

Прапор – полотнище певного кольору чи поєднання кольорів, часто з певним зображенням, прикріплене до держака чи шнурка; є офіційною емблемою держави, символом її суверенітету.

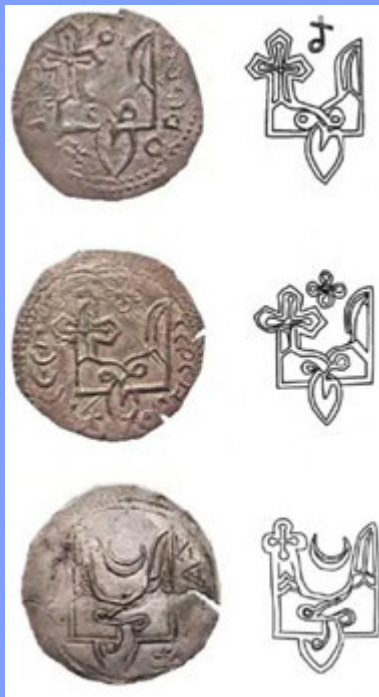
Гімн (від грецького Гімнос – похвальна пісня) – урочистий, величний музично-пісенний твір, виконання якого пов'язане з офіційними державними заходами, військовими парадом, спортивними змаганнями, політичними подіями тощо.

Фрагмент плінфи X–XI ст. з розкопок
В. Хвойки 1907 р.

Златник та срібники – монети
Володимира Святославича

Срібники – монети
Святополка Володимировича

Срібники – монети Ярослава Володимировича, та монетоподібні підвіски

Державний герб України формувався протягом тисячоліть і належить до найзмістовніших символів людства. Основним елементом його є двозуб і тризуб, який став зразком власних загальнородових знаків Рюриковичів. Цей знак карбувався на монетах київських князів: Володимира Святославича (980–1015), Святополка (1015–1019) та Ярослава Мудрого (1019–1054). Протягом кількох століть тризуб був поширений у всіх князівствах Давньої Русі. Археологи знайшли його численні зображення на різних предметах X–XII ст. Нині їх відомо понад дві тисячі: монети, підвіски, пломби, печатки, зброя, знаряддя праці, плінфа, посуд тощо.

Львівська хоругва

Подільська хоругва

Хоругва Сигізмунда Корибутовича

Герб Київського воєводства
XVI–XVIII ст.

Герб князя Василя Костянтина
Острозького XVI ст.

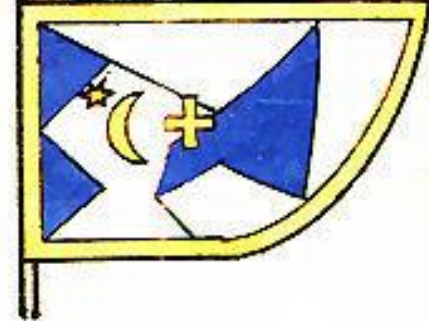
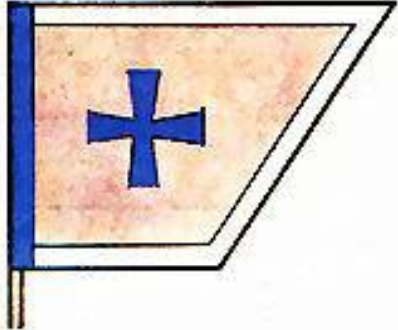
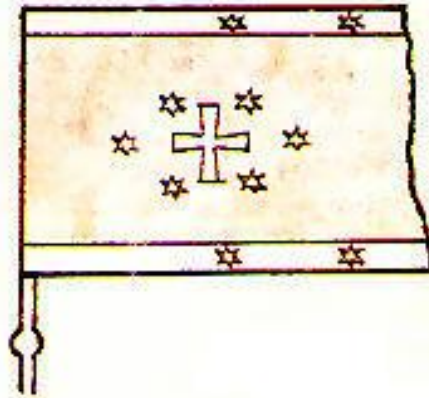
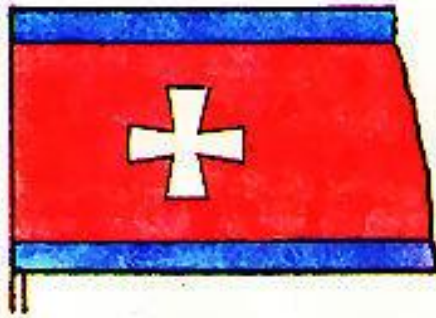
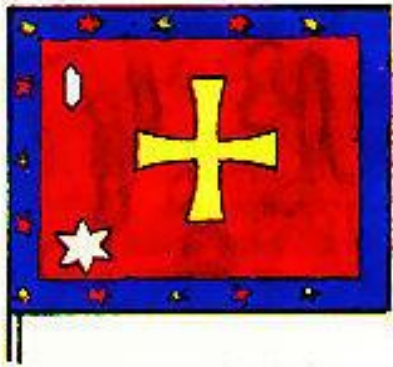
Із XIV ст. тризуб замінили на нову геральдичну символіку європейського зразка, зокрема, з'явилися гербові знаки земель як символи із зображенням святого Михаїла – на Київщині, зображенням святого Георгія – на Поділлі і князівських гербах, зображенням лева – на Галичині, на гербах використовували також – «Погоню», хрест, сонце, тризубоподібні знаки. За часів Козаччини (XVII–XVIII ст.) на українських землях роль державного символу відіграло зображення «козака з мушкетом», а з 1764 року, після скасування гетьманської влади, його замінили гербом Малоросійської колегії (на золотому щиті імператорський орел, що тримає на грудях щиток з гербами п'яти малоросійських князівств і покритий князівською короною. Щит розташований під покровом імператорської корони).

Прапор, спочатку як засіб сигналізації, виник за античних часів. Використовувався в країнах Європи і поширився на українські терени в добу Середньовіччя. Найчастіше прапором вважався шматок тканини, прикріплений до списа, що мав вказувати на місце збору воїнів. Старовинні українські стяги мали трикутну форму, а на межі XIII–XIV ст. з'явилися чотирикутні стяги. Прапори зазвичай виготовлялися відповідно до кольорів герба тієї чи іншої землі. Зокрема, корогва Галицько-Волинського князівства була блакитною із золотим левом.

На Гербъ Сілногo Бойска
Ѣ К: М: Запорозвѣго.

КГАН Шенсета Запорозького КРСО ЛІВІ ДОХНАІІ
ТІЛІ ЗА ГЕРБЪ ЛІНОГО КІМЪ РИЦІРА ДІЛІІ
КОТОРИИ ОТО ГОТОВЕЪ ОНІСІНІБ СЛЪЖІТІІ.

Козацькі прапори, захоплені Янушем Радзивіллом (1651 р.)

Прапор Сенчанської сотні Лубенського полку

Корогва Домонтовської сотні Переяславського полку

Прапори (корогви) набули широкого застосування в героїчну козацько-гетьманську добу. Корогва була найзначнішою святинєю українського козацтва. На ній найчастіше золотом вишивали образ Покрови – Пресвятої Богородиці Діви Марії – заступниці козацтва. У козацькому війську довго не було одного типу козацьких корогов, а панувала повна довільність, так само і щодо барв прапорів. У часи національно-визвольної війни 1648–1657 років козацьке військо використовувало прапори різних кольорів.

З XVIII ст. полкові й сотенні козацькі прапори Війська Запорозького в основному стали виготовляти з червоно-малинового або блакитного полотнища, на яке жовтою фарбою наносилися зорі, хрести, зброю. З ліквідацією Запорозької Січі зникли військові, територіальні та інші прапори. На українських землях, які входили до складу царської росії, можна було використовувати лише біло-синьо-червоні прапори імперії.

ГЕРБ УКРАЇНСЬКОЇ
НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

За герб Української Народної Республіки Центральна Рада ухвалила „...“ для лютого 1918 року прийняли знак Володимирів Січового, що зростає України. Він спочив на його грошей і представляє герб його Руху.

Герб УНР

Герб Української Держави за П. Скоропадського

ДЕРЖАВНА ПЕЧАТЬ БЕЛИКА
(Соборна Україна)

ДЕРЖАВНА ПЕЧАТЬ СЕРЕДНЯ
(Соборна Україна)

Ескізи М. Битинського

ДЕРЖАВНА КОРОГВА-БЕЛИКА

Остаточно комплекс української державної символіки сформувався за доби визвольних змагань 1917–1922 років, коли герб і прапор дістали юридичне затвердження. Василь Кричевський виконав великий та малий державні герби УНР, малюнки яких того ж року Михайло Грушевський опублікував у своїй «Ілюстрованій історії України».

Центральною Радою під головуванням Михайла Грушевського 22 березня 1918 року тризуб на синьому тлі був схвалений як державний Герб УНР. Тоді ж було прийнято «Закон про державний прапор Української Народної Республіки». Прапор і Тризуб залишилися державними символами України за гетьмана Павла Скоропадського й УНР часів Директорії. За ескізом Василя Кричевського було виготовлено також велику печатку Української Держави часів гетьмана Павла Скоропадського. Вона була ідентична великій печатці УНР за розмірами та оздобою, але відмінна за легендою (написом), що містила назву нового державного утворення — «Українська Держава». Тобто в певному сенсі непримиренних політичних опонентів — УНР та Українську Державу — об'єднала геральдична традиція державних символів, виконаних за ескізом Кричевського. Розроблений Георгієм Нарбутом державний герб України широко використовувався при друці грошей: його, наприклад, можна бачити на банкнотах 25, 100 та 1000 карбованців. За день до урочистого проголошення Злуки УНР і ЗУНР, 21 січня 1919 року, Комісія у справах вироблення проекту герба УНР у складі П. Дорошенка (голова), академіка О. Левицького, Г. Нарбута, Г. Павлуцького, П. Зайцева, М. Біляшівського та В. Модзалевського дійшла певних висновків, що відображено в протоколі: «а) Визначити, що в даний час, коли відбулося злучення ЗУНР з Республікою Східною, необхідно зафіксувати цей момент у відповідному злученні у гербі Соборної України гербових емблем обох республік. Такий герб буде ясним і зрозумілим для широких верств українського народу, крім того, його буде зручно скомпонувати, бо елементи, які треба використовувати для цього, не викликають ніякого сумніву. Це козак з рушницею для Східної України і лев для України Західної; б) Вважаючи на те, що обидві частини Соборної України повстали з одного джерела — Київської Русі, визнати потрібним вмістити у гербі знак св. Володимира». Але здійснити намічені зміни не вдалося через воєнно-політичну ситуацію.

Відомий геральдик Микола Битинський виконав у Празі на замовлення уряду УНР в екзилі проекти нових державних відзнак. Це сталося 1939 року, у 20-ту річницю проголошення акту Злуки, коли етнічні землі українців укотре опинилися в складі кількох сусідніх держав.

Листівка ОУН та повстанські гроші – бофони УПА. 1940–1950-ті рр.

Емблема ОУН. 1929 р.

Одним з найважчих періодів в історії України стали 20–50-ті роки ХХ ст., коли на етнічних українських землях сформувався національно-визвольний рух, головною метою якого було відновлення незалежної Української держави. Вояки УПА, що входили до складу сил національно-визвольного руху, як військовий знак на своїй формі носили тризуб. Він прикрашав бофони – повстанські гроші, неодмінно з'являвся у друкованих виданнях та на плакатах.

Тризуб міцно укорінився в національній свідомості народу, що дало змогу цьому символу вижити за часів СРСР, коли він був заборонений, та зберегти своє значення для українців в екзилі як символ відродження Української держави.

Прапор Руської національної гвардії з Яворова (1848)

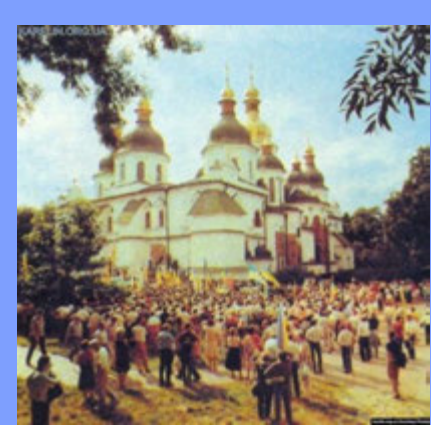
Лише із середини XIX ст., коли на західноукраїнських землях, що перебували на той час у складі Австро-Угорщини, під впливом європейської революції 1848–1849 років активізувалися національні рухи, з'явилося поєднання жовто-блакитних кольорів прапора.

Малюнок польської артистки та художниці Целіни Домініковської. Вивішування руського (українського) та польського стягів над Львівською ратушею (1848)

Хлопець разом із прапором «Руського паломництва до Святої землі», 1906

24 липня 1990 року в Києві біля будівлі Київської міської ради було урочисто піднято національний синьо-жовтий прапор України у ході незабутніх подій української революції 1990–1991 років. Підняття над Київрадою українського національного прапора стало реакцією на прийняття 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України. Це рішення не було спонтанним: у президії Київради підготували проект рішення, ініційований «Демократичним блоком», свої пропозиції внесли у Секретаріаті Народного руху України. Хоча до останнього не було гарантії, що його проголосують. Увечері блакитно-жовте полотнище на Софійській площі, де зібралося багато тисяч людей, освятили священники Української автокефальної та Української греко-католицької церков, церемонію посвяти здійснив архімандрит Володимир (Романюк). Після освячення прапор винесли до людей і урочистою ходою понесли до будівлі Київради. Деякий час після цього кияни чергували біля флагштока, щоб убезпечити прапор від спроб зірвати і знищити. Варто зазначити, що востаннє до цього блакитно-жовтий стяг майорів над столицею України 12 червня 1920 року, коли війська Симона Петлюри та Юзефа Пілсудського залишали Київ. Київ став дев'ятим містом України, де у 1990 році був піднятий блакитно-жовтий прапор. Найпершим 14 березня національний стяг з'явився над міськрадою в Стрию на Львівщині. Пізніше він замайорів над офіційними установами Дрогобича, Львова, Тернополя, Житомира та ін.

АКТ ПРО ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

24 серпня 1991 року Верховна Рада України прийняла Історичний документ виняткового значення для долі українського народу. У ньому зазначалося:

«Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року, продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні, виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами, здійснюючи Декларацію про Державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує незалежність України та створення самостійної Української держави — України.

30
РОКІВ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ

TIME

THE WEEKLY NEWSMAGAZINE

COVER STORIES

**22 WORLD:
The Year Zero**

Facing disintegration, the U.S.S.R. starts over from scratch

ALSO: The Baltics go free and win foreign recognition**16 NATION:
Cold War's Aftermath**

The Soviet collapse offers the U.S. new opportunities—and problems

**54 BUSINESS:
Where Have All the Jobs Gone?**

Permanent layoffs are helping keep the economy weak

*Thank you for a wonderful story in Kiev
Michal Szobrasa*

22 / A SELF-DECLARED UKRAINE NATION SHOWS ITS FLAG

23 серпня 1991 року група народних депутатів уперше внесла синьо-жовтий український прапор у сесійну залу Верховної Ради, а 4 вересня його урочисто підняли над будівлею парламенту. Офіційно Верховна Рада України 28 січня 1992 року затвердила державним прапором України національний стяг, «яким є прямокутне полотнище, що складається із двох рівних за шириною горизонтально розташованих смуг: верхньої – синього кольору, нижньої – жовтого кольору». Тоді за відповідну постанову проголосували 253 народні депутати, зокрема, й комуністи. Адже під парламентом зібралися тисячі мітингувальників, які вимагали відставки прокомуністичного уряду, також затвердження синьо-жовтого прапора символом нової незалежної держави. До цього над будівлею парламенту майоріли два стяги – червоно-лазуровий УРСР і синьо-жовтий, піднятий 4 вересня 1991-го. Перший Президент України Леонід Кравчук, виступаючи 28 січня 1992 року у Верховній Раді, закликав народних депутатів нарешті розв'язати це питання. «Я – чи не єдиний Президент у світі, який не може у своєму кабінеті сидіти під державним прапором... На щоглі ООН висить синьо-жовтий прапор. Полки під синьо-жовтим прапором приймають присягу. На площах, майданах, вулицях, будинках висять синьо-жовті прапори. Цей прапор уже увійшов у життя. Мені здається, що він уже прийнятий. Без цього прапора зараз, повірте, і в дипломатичному, і в правовому міжнародному, і в реальному житті стає вже не просто важко, а соромно і смішно», – сказав Леонід Кравчук.

Із проголошенням незалежності України 1991 року синьо-жовтий прапор де-факто використовували як державний стяг незалежної України. 28 січня 1992 року Постановою Верховної Ради України було затверджено державним прапором стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів у такому сполученні: верхня смуга синього кольору – честь, вірність, щирість, мир, безкрайність неба, безпека, злагода; нижня – жовтого – щедрість Бога, український лан пшениці, велич, шана. Співвідношення ширини прапора до його довжини – 2:3.

Державний Прапор піднімають на будинках органів державної влади і управління, органів місцевого самоврядування, дипломатичних і консульських представництв України, на прикордонних заставах та митницях, на засобах пересування перших осіб та дипломатичних представників і консулів України, на морських суднах України, під час офіційних зустрічей на найвищому рівні, на відкритті спортивних змагань тощо. Особливого значення Прапор України набув під час російсько-української війни, став символом національної єдності, незламності та боротьби за незалежність.

Фото: Галина Муратова

БЮЛЕТЕНЬ

для голосування на всеукраїнському референдумі

А К Т

ПРОГЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Виходячи із смертельної небезпеки, яка навісила було над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року,
— продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,
— виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,
— здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто

ПРОГЛОШУЄ

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ за створення самостійної української держави — УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторканою.

Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України.

Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

24 серпня 1991 року

«Чи підтверджуєте Ви Акт проголошення незалежності України?»

«ТАК, ПІДТВЕРДЖУЮ»

«НІ, НЕ ПІДТВЕРДЖУЮ»

Залізьте одну із зазначених відповідей, існує виписки.

Бюлетень, в якому під час голосування використані всі слова «Так, підтверджую» та «Ні, не підтверджую» або не використане жодне слово, вважається недійсним.

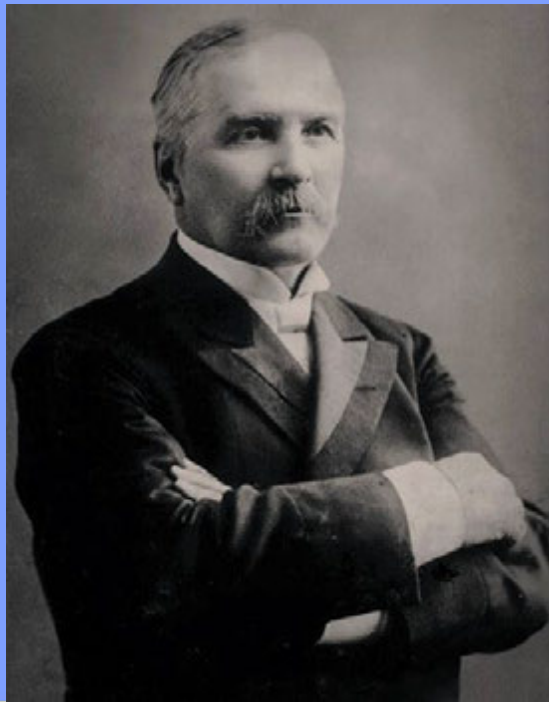

Після здобуття Україною незалежності в 1991 році тризуб став Державним Гербом України. Це рішення було офіційно закріплено Постановою Верховної Ради України 19 лютого 1992 року: золотий тризуб на синьому щиті визнано малим Державним гербом України. Кольорове зображення малого Герба відповідає національним кольорам – жовтому та синьому. В основу Герба покладено зображення тризуба, розроблене свого часу видатним українським художником Василем Кричевським. Співвідношення ширини тризуба до його висоти – 3:5, тобто дотримано принцип «золотого перетину». Золотий тризуб розміщено на синьому п'ятикутному щиті, форма якого зумовлена загальним контуром тризуба. Ескізний проект малого Державного Герба України, а також схему графічного зображення тризуба виконали архітектор Андрій Гречило (м. Львів), художники Олексій Кохан (м. Київ) та Іван Турецький (м. Львів). У 1996 році статус малого Державного Герба України було закріплено в статті 20 Конституції України, де він також згадується як «Знак Княжої Держави Володимира Великого» і є головним елементом великого Державного Герба України. На сьогодні до Верховної Ради України подано кілька варіантів законопроектів, проте питання великого Державного Герба наразі так і не розв'язане.

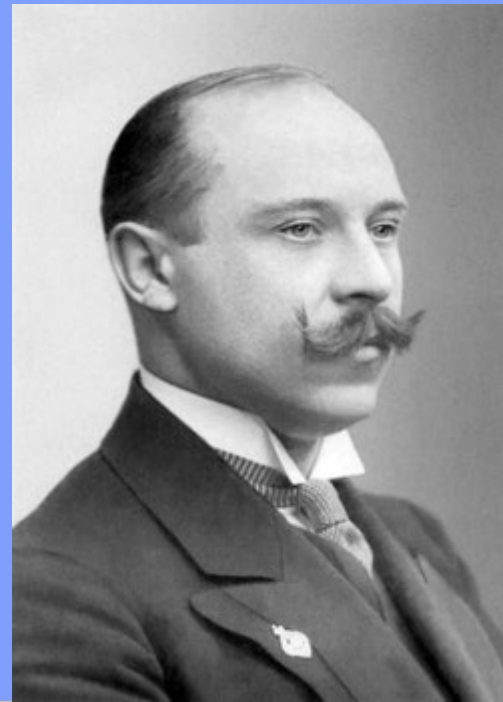

Тарас Шевченко (1814–1861)

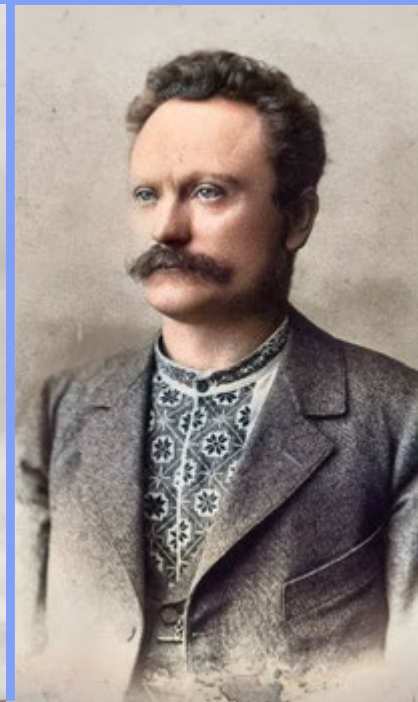
Микола Лисенко (1842–1912)

Олександр Кошиць (1875–1944)

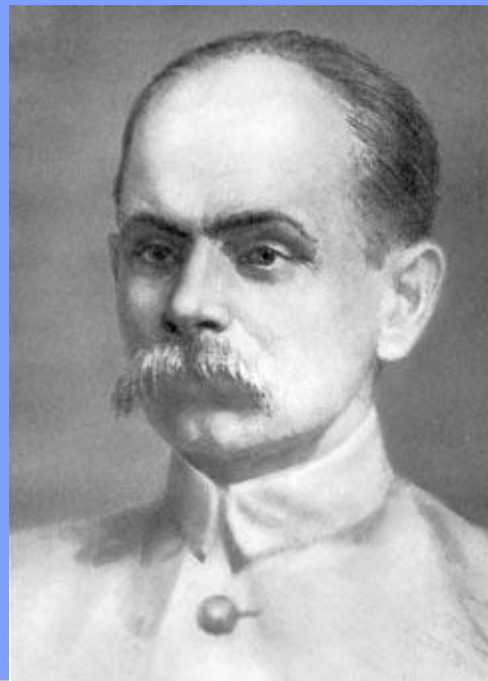

Денис Січинський (1865–1909)

Іван Франко (1856–1916)

У період модерної історії подібні твори набули ознак об'єднуючих національних символів (XVII–XVIII ст.). Коли в політичних рухах почали брати участь великі верстви населення (XIX–XX ст.), деякі пісенні твори стали ідеологічними, національними символами та державними атрибутами. На українських землях було багато таких пісень. «Заповіт» Тараса Шевченка – у різний час до нього писали музику Михайло Вербицький, Микола Лисенко та Гордій Гладкий. «Молитва за Україну» – урочиста пісня, відома також під назвою «Боже великий, єдиний, нам Україну храни» або як духовний гімн України. Написана в 1885 році. Автор музики – Микола Лисенко, автор слів – Олександр Кониський (1862). Відомі аранжування: Віктора Матюка, Кирила Стеценка та Олександра Кошиця. Пісня греко-католицького священника Івана Гушалевича «Мир вам, браття, всім приносим» Головна Руська Рада визначила гімном Галичини (1848) (текст пісні приписують Теодору Леонтовичу, Петру Любавичу або Михайлу Вербицькому). На Закарпатті в ті ж роки був написаний гімн «Я Русин был, есмь, и буду» на вірші Олександра Духновича. Як національний гімн українці, особливо в Галичині і на еміграції в Канаді та Сполучених Штатах Америки, часто співали пісню Василя Щурата на музику Станіслава Людкевича «За тебе, Україно». Цю роль виконували також пісня Олександра Грицяя на музику Людкевича «Для тебе, Україно, живемо», стрілецька пісня «Ой у лузі червона калина» та пісня на слова Івана Франка і музику Миколи Лисенка «Вічний революціонер». Велике визнання як один з національних гімнів здобув марш «Не пора...». Слова для нього 1880 року написав 24-літній Іван Франко, а музику невдовзі створив композитор Денис Січинський.

Проголошення Акту злуки 19 січня 1919 р. в Києві

Павло Чубинський (1839–1884) Михайло Вербицький (1815–1870) Кирило Стеценко (1882–1922)

У 1863 році в четвертому номері львівського літературно-політичного часопису «Мета» серед поезій Тараса Шевченка було надруковано вірш поета Павла Чубинського «Ще не вмерла Україна». Михайло Вербицький поклав його на музику і сам виконав як солоспів у залі Духовної гімназії в Перемишлі 19 березня 1865 року на концерті, присвяченому Тарасові Шевченку. Незабаром було оприлюднено авторську версію твору для хорового виконання.

У 1917–1920 роках пісня «Ще не вмерла Україна» стала одним з державних гімнів УНР та ЗУНР. Вона лунала поряд з «Вічним революціонером» Івана Франка на музику Миколи Лисенка і «Молитвою за Україну» у виконанні хору Кирила Стеценка під час проголошення Акту злуки УНР і ЗУНР у соборну Україну 22 січня 1919 року.

У 1939 році твір «Ще не вмерла Україна» було затверджено як гімн Карпатської України.

Перемишль (Польща)

Ще не вмерла Україна.

Ще не вмерла Україна,
И слава, и воля!
Ще намъ, браття-молодці,
Усміхнеться доля!
Згинуть наші вороги,
Якъ роса на сонці;
Запануємъ, браття, й ми
У своїй сторонці.

Душу, тіло ми положимъ
За свою свободу
И покажемъ, що ми браття
Козацького роду.
Гей-гей, браття миле,
Нумо братися за діло!
Гей-гей пора встати,
Пора волю добувати!

Наливайко, Залізнякъ
И Тарасъ Трясило
Кличуть насъ изъ-за могилъ
На святе діло.
Изгадаймо славному смерть
Лицарства-козацтва,
Щобъ не втратить марне намъ
Свого юнацтва.

Душу, тіло и д.

Ой Богдане. Богдане,
Славний нашъ гетьмане!
На-що віддавъ Україну
Москалямъ поганимъ?!
Щобъ вернути її честь,
Ляжемъ головами,
Назовемся України
Вірними синами!

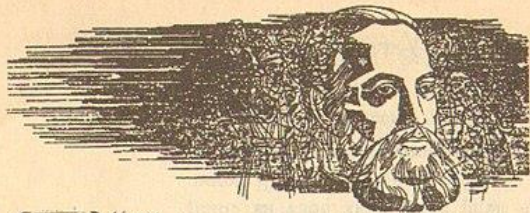
Душу, тіло и д.

Напі браття Славяне
Вже за зброю взялись;
Не діжде нікто, щобъ ми
По-заду зістались.
Поеднаймося разомъ всі,
Братчики-Славяне:
Нехай гинуть вороги,
Най воля настане!

Душу тіло и д.

Тут подається репринтне відтворення першої публікації вірша П. Чубинського з лвівського журналу «Мета», 1863, N 4, с. 271-272, що є літературною канонічною пам'яткою, яка лягла в основу пізніших модифікацій тексту.

1. 4/10

Ще не вмерла України!
Cantabile.

Handwritten musical notation for the first system, including a vocal line and piano accompaniment.

Handwritten musical notation for the second system, including a vocal line and piano accompaniment.

Handwritten musical notation for the third system, including a vocal line and piano accompaniment.

Handwritten musical notation for the fourth system, including a vocal line and piano accompaniment.

На пам'ятку і до переложень і виділень
передано українському товариству «Спілка
літературних діячів» в Києві.

4 1/4 x 7

4137
70

Handwritten musical notation for the first system on page 9, including a vocal line and piano accompaniment.

Handwritten musical notation for the second system on page 9, including a vocal line and piano accompaniment.

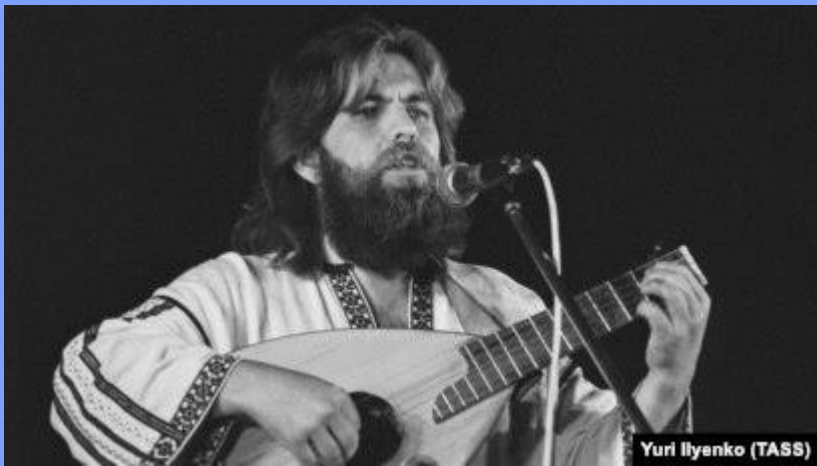
Handwritten musical notation for the third system on page 9, including a vocal line and piano accompaniment.

Handwritten musical notation for the fourth system on page 9, including a vocal line and piano accompaniment.

Надійшло за редакцією
і редакції спілки літературних діячів
у Києві.

21910

Партитура першого тексту Гімну України, опубліковано в альманасі «Українська муза». 1908 р.

Василь Жданкін

Едуард Драч

Віктор Морозов

Євген Станкович

Мирослав Скорик

За радянської влади використання гімну «Ще не вмерла Україна» було заборонено, щоб не викликати сепаратистських настроїв серед українців. Державним гімном Української РСР у період з 1949 по 1991 рік став вірш Павла Тичина «Живи, Україно, прекрасна і сильна», покладений на музику групою композиторів під керуванням Антона Лебединця. Але цей варіант так і не став популярним серед українців.

Гімн «Ще не вмерла Україна» вперше публічно виконали 24 вересня 1989 року на головній сцені фестивалю «Червона рута» Василь Жданкін, Віктор Морозов та Едуард Драч. А вже із 17 вересня 1991 року Українське радіо розпочало свої передачі виконанням пісні-гімну «Ще не вмерла Україна». 5 грудня того ж року вона вперше офіційно зазвучала урочисто на засіданні Верховної Ради України, присвяченому підсумкам Всеукраїнського референдуму та виборам Президента країни у виконанні ушлявленого хору ім. Григорія Верьовки під керівництвом Анатолія Авдієвського. 15 січня 1992 року музичну редакцію Державного Гімну Мирослава Скорика та Євгена Станковича затвердила Верховна Рада України. Після ухвалення Закону «Про Державний Гімн України» 2003 року за пропозицією тодішнього президента України Леоніда Кучми змінили звучання першої строфи гімну на «Ще не вмерла України і слава, і воля».

Сьогодні, у час повномасштабної війни, розв'язаної росією проти України, Державний Гімн як ніколи об'єднує українців у боротьбі з російськими агресорами. З ним на вустах захисники йдуть у бій. «Ще не вмерла України і слава, і воля...» гордо лунає в усіх куточках нашої держави – на передовій і в тилу, на звільнених і тимчасово окупованих територіях, звучить по всьому світу в різному виконанні, надає силу, віру та надію на Перемогу.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради України

Про Державний прапор України

Верховна Рада України постановляє:

Затвердити Державним прапором України національний прапор, що являє собою прямокутне полотнище, яке складається з двох рівних за шириною горизонтально розташованих смуг: верхньої – синього кольору, нижньої – жовтого кольору, із співвідношенням ширини прапора до його довжини 2:3.

Голова Верховної Ради
України

Л. Кучма
І. ПЛЮЩ

м. К и ї в
28 січня 1992 року
№ 2067-ХІІ

ПОСТАНОВА
Верховної Ради України

Про Державний герб України

Верховна Рада України постановляє:

1. Затвердити тризуб як малий герб України, вважаючи його головним елементом великого герба України /кольорове та схематичне зображення герба додається/.

2. Зображення Державного герба України поміщується на печатках органів державної влади і державного управління, грошових знаках та знаках поштової оплати, службових посвідченнях, штампах, бланках державних установ з обов'язковим додержанням пропорцій зображення герба, затвердженого пунктом 1 цієї Постанови.

Голова Верховної Ради
України

Л. Кучма
І. ПЛЮЩ

м. К и ї в
19 лютого 1992 року
№ 2137-ХІІ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Державний Гімн України

Стаття 1. Державним Гімном України є національний гімн на музику М.Вербицького із словами першого куплету та приспіву твору П.Чубинського в такій редакції:

"Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду".

Стаття 2. Встановити, що урочисті заходи загальнодержавного значення розпочинаються і закінчуються виконанням Державного Гімну України.

Музичне виконання Державного Гімну України здійснюється під час проведення офіційних державних церемоній та інших заходів.

Стаття 3. Наруга над Державним Гімном України тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

Стаття 4. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

Л. Кучма

Л. КУЧМА

м. К и ї в
6 березня 2003 року
№ 602-IV

Література і джерела

Національна символіка. Київ, Либідь, 1991.

Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР в ред. від 04.02.2011 р. //http://zakon.rada.gov.ua

Олег Однороженко «Геральдика князів Острозьких у світлі нововиявлених джерел».
https://chtyvo.org.ua/authors/Odnorozhenko_Oleh/Heraldyka_kniaziv_Ostrozkykh_u_svitli_novovyavlenykh_dzherel/

Олег Однороженко «Козацька територіальна геральдика кінця XVI - XVIII ст.».
https://chtyvo.org.ua/authors/Odnorozhenko_Oleh/Kozatska_terytorialna_heraldyka_kintsia_XVI__XVIII_st/

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%B1_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-12#Text>

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58320

<https://kpi.ua/flag-photo>

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A9%D0%B5_%D0%BD%D0%B5_%D0%B2%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B0_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0

<https://uain.press/blogs/pavlo-chubynskyj-bezsmertnyj-avtor-derzhavnogo-gimnu-ukrayiny-1160847>

https://www.wikiwand.com/uk/articles/%D0%93%D1%96%D0%BC%D0%BD_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Anthem_Ukraine_1863.jpg

https://na-skryzhalyah.blogspot.com/2017/06/blog-post_6.html

https://kampot.org.ua/history_ukraine/kozactvo/341-kozacki-prapori.html

https://gazeta.ua/articles/history/_u-sveciyi-viyavili-najdavnishij-kozackij-prapor/959261

[https://uk.wikipedia.org/wiki/Прапор_України#/media/Файл:Ruthenian_\(Ukrainian\)_and_Polish_flags_in_Lviv,_1848.jpg](https://uk.wikipedia.org/wiki/Прапор_України#/media/Файл:Ruthenian_(Ukrainian)_and_Polish_flags_in_Lviv,_1848.jpg)

https://uk.wikipedia.org/wiki/Прапор_України#/media/Файл:Flag_of_the_Senchenksyi_Sotnia_of_the_Lubny_Regiment.jpg

<https://mus.art.co.ua/zvychayno-nadzvychaynyy-kyrylo-stetsenko/>

<https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/sichen/22/1919-progoloshennya-akta-zluky>

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-vasyl-zhdankin-zahynuv/30143063.html>

<https://hromadske.radio/podcasts/rankova-hvylya/z-varyag-u-greky-yak-tradyciyne-ukrayinske-kobzarstvo-pov-yazane-zi-svitovoyu-muzychnoyu-kulturoyu>

https://uk.wikipedia.org/wiki/Морозов_Віктор_Євгенович

https://uk.wikipedia.org/wiki/Скорик_Мирослав_Михайлович

Література і джерела

<https://theclaquers.com/posts/10109>

<http://oleksandrivka-sl.edukit.dn.ua/news/id/199>

<https://antikvar.ua/velykyj-derzhavnyj-gerb/>

<https://www.uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/lypen/24/1990-nad-kyivradoyu-vpershe-bulo-pidnyato-blakytно-zhovtyy-prapor>

<https://www.radiosvoboda.org/a/30745690.html>

<https://www.volynnews.com/news/authority/unikalni-kadry-vnesennia-derzhavnoho-prapora-do-verkhovnoyi-rady-u-1991-/>

<https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/213061.html>

<https://vechirniy.kyiv.ua/news/87322/>

[https://uk.wikipedia.org/wiki/Богородиця_\(гімн\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Богородиця_(гімн))

https://uk.wikipedia.org/wiki/Гімн_України

https://uk.wikipedia.org/wiki/Молитва_за_Україну

<https://nibu.kyiv.ua/exhibitions/470/>

<https://localhistory.org.ua/texts/chitanka/pershim-vizvolivsia-mikola-lisenko-spogad-pro-kompozitora/>

https://uk.wikipedia.org/wiki/Кошиць_Олександр_Антонович

https://uk.wikipedia.org/wiki/Січинський_Денис_Володимирович

https://uk.wikipedia.org/wiki/Шевченко_Тарас_Григорович#/media/Файл:Taras_Shevchenko_selfportrait_oil_1840.jpg

Дякуємо за перегляд

Слава Україні!